

سلسله تکنگاشت‌های
الگوی اسلامی ایران پیشرفت

واکاوی شاخص‌ها و فرایند ارزیابی توسعه‌ی منطقه‌ای در الگوی اسلامی ایران پیشرفت

رهبر فرزانه انقلاب اسلامی:

**باید در طراحی الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت
بر چهار عرصه‌ی فکر، علم، معنویت و زندگی تکیه شود
که در این میان، موضوع «فکر» بنیانی‌تر از بقیه‌ی عرصه‌ها است**

در دیدار اعضای شورای عالی
مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
۱۳۹۱/۱۲/۱۳

سرشناسیه	: شیخ بیگلر، رعنا، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: واکاوی شاخص‌ها و فرایندهای ارزیابی توسعه‌ی منطقه‌ای در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت: رعنا شیخ بیگلر [به سفارش] مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
مشخصات نشر	: تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۸۸ ص: مصورا رنگی، جدول.
فهرست	: سلسله تک نگارشات‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت: ۱۳.
شابک	: ۹۷۸ ۶۰۰ ۹۴۶۴۰ ۸۰۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
پادداشت	: کتابخانه.
موضوع	: عمران منطقه‌ای - ایران - ارزشیابی
موضوع	: عمران منطقه‌ای - ایران - ارزشیابی - روش‌شناسی
موضوع	: عمران منطقه‌ای - ارزشیابی
موضوع	: پیشرفت - جنبه‌های مذهبی - اسلام
شماره افزود	: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
رده بندی کنگره	: ۸۱۳۳۳: ۱۹: HIT۶۵
رده بندی دیویی	: ۳۰۷: ۱۲۰: ۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۵۴۶۷۰۵

سلسله تک نگارشات‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت:

واکاوی شاخص‌ها و فرایندهای ارزیابی توسعه‌ی منطقه‌ای در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

نگارش: دکتر رعنا شیخ بیگلر (استادیار دانشگاه شیراز)

ناشر: نشر الگوی پیشرفت، وابسته به مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

نوبت چاپ: اول، اردیبهشت ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۴۰۱۰

قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

تلفن: ۰۲۱ ۸۸۰۱۴۶۴۸ - ۰۲۱ ۸۸۶۳۴۰۰۸

www.olgou.ir

Email: olgou@olgou.ir

نشانی: تهران، خیابان جلال آل احمد، روبه‌روی بیمارستان شریعتی، شماره ۳

تمامی حقوق این اثر متعلق به مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت است.

مسئولیت دیدگاه‌های بیان‌شده در این تک نگاشت بر عهده مؤلفان محترم است.

پیشگفتار

تعیین مبانی، ارکان، چارچوب و مسیر پیشرفت کشور در نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران باید با مشارکت گسترده و حضور همه جانبه دانشمندان، محققان، نخبگان دانشگاهی و حوزوی و جوانان این مرز و بوم صورت گیرد. به گواه تاریخ و تجارب گذشته، پیشرفتی همه جانبه و پایدار خواهد بود که مبانی اسلامی و اقتضائات ایرانی در آن توأمان مورد توجه باشد.

اینک مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در آستانه اتمام سه سال تلاش‌های علمی، تخصصی و فکری درباره پیشرفت اسلامی ایرانی، برگزاری نشست‌های علمی و تخصصی، تأسیس اندیشکده‌های مرکز، انتشار صدها مقاله ارزشمند و تهیه نقشه راه تدوین الگو و انجام برخی از مراحل آن، در نظر دارد با هدف تولید دانش و گسترش و تعمیق ادبیات موضوعی در حوزه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، آثاری را به صورت تک نگاشت‌های علمی فاخر منتشر نماید. تک نگاشت نوشتاری تخصصی و نیمه مبسوط است که توسط یک پژوهشگر خبره در یک موضوع خاص نگاشته می‌شود. تک نگاشت از نظر حجم و محتوا حد فاصل مقاله و کتاب است و نویسنده با پردازش و تحلیل یافته‌ها و مطالعات تخصصی پیشین و افزودن یافته‌های پژوهشی جدید خود و تحلیل جامع و منسجم آنها افق‌های تازه‌ای را در زمینه مورد بررسی می‌گشاید. سلسله تک نگاشت‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت که در مجلدات مختلف منتشر می‌شوند، حاصل تلاش جمعی از استادان، اندیشمندان و محققان دانشگاهی و حوزوی است که مراحل مختلف نگارش، ارزیابی، ویراستاری، تدوین و انتشار را با نظارت متخصصان و اهل فن گذرانده است و در اختیار صاحب‌نظران قرار می‌گیرد. در پایان از مساعدت‌ها و تلاش‌های ارزنده نویسندگان تک نگاشت‌ها و داوران و مراکز مختلف علمی و پژوهشی که ما را در تهیه، تدوین و انتشار این سلسله یاری رساندند، تقدیر و تشکر می‌شود. امید است این محتوای علمی بتواند افق‌های نو و روشنی را در پیش چشم متخصصان دانشگاهی و حوزوی بگشاید و هر روز در طی مسیر تدوین و تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت گام‌های بلندتر و استوارتری برداشته شود.

فهرست

۷.....	خلاصه
۱۰.....	مقدمه
۱۲.....	مفاهیم و مبانی نظری
۱۲.....	توسعه و ابعاد آن
۱۳.....	نقش و جایگاه فرهنگ در توسعه منطقه‌ای
۱۴.....	عدالت و توسعه متعادل
۱۶.....	«توسعه» و «پیشرفت» از منظر الگوی اسلامی- ایرانی
۱۶.....	ضرورت اتخاذ رویکرد سیستمی در فرایند توسعه
۱۷.....	اهمیت تدوین شاخص‌های مناسب جهت ارزیابی توسعه متعادل و پایدار منطقه‌ای
۱۸.....	روش تحقیق
۲۰.....	سنجش سطح توسعه یافتگی مناطق
۲۱.....	نظریه‌ها و دیدگاه‌های مربوط به سنجش سطح توسعه
۲۲.....	تحلیل فضایی نابرابری‌های منطقه‌ای در ایران
۲۵.....	نارسایی‌های روش‌های متداول سنجش سطح توسعه
۲۷.....	تبیین نظام‌های رایج سازمان‌دهی شاخص‌ها و ارائه‌ی نظام پیشنهادی
۲۷.....	تبیین نظام‌های رایج تعریف و سازمان‌دهی شاخص‌های توسعه
۳۰.....	نظام تعریف و سازمان‌دهی شاخص‌های توسعه در چهارچوب الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت
۳۱.....	باز تعریف شاخص‌های ابعاد کمی توسعه سکونتگاه‌ها
۳۶.....	شاخص‌های آموزشی
۳۸.....	شاخص‌های درمانی
۴۰.....	شاخص‌های اجتماعی
۴۲.....	شاخص‌های فرهنگی
۴۳.....	شاخص‌های اقتصادی

۴۴	شاخص‌های مسکن
۴۶	شاخص‌های زیربنایی
۴۷	سایر شاخص‌ها
۵۰	جایگاه شاخص‌های توسعه در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
۵۰	فرایند پیشنهادی ارزیابی سطح توسعه‌ی مناطق با تأکید بر عدالت اجتماعی
۵۰	مؤلفه‌های ارزیابی عدالت توسعه
۵۱	ارزیابی وجود یا عدم وجود امکانات و خدمات
۵۳	نحوه‌ی توزیع امکانات در سطح مناطق
۵۶	کیفیت دسترسی به خدمات (شاخص برخورداری) و مؤلفه‌های آن
۵۷	تحلیل نیازها
۵۸	تحلیل نیازها با تأکید بر بُعد جمعیتی
۵۹	تحلیل نیازها با تأکید بر بُعد سکونتگاهی
۵۹	جمع‌بندی و ارائه‌ی خلاصه مدل پیشنهادی
۶۴	منابع